

[Bjørner.]

importreguleres. Loven bestemte endvidere, at inden for de enkelte Omraader kunde Importen ikke nedskæres under 45 pCt. — en Regel, som man sikkert erindrer her. Denne 45 pCt.s Regel viste sig dog hurtigt at være en Narresut, og den faldt jo senere bort; men i de første Aars Valutalovgivning var, som sagt, de forskellige Varelisters optaget, derunder de saakaldte Frilister, inden for hvilke der frit kunde disponeres. Og det var til at begynde med ikke helt smaa Beløb, der frit kunde disponeres over, set paa Basis af 1931-Importen. I 1932—33 drejede det sig om 462 Mill. Kr. Ved senere Forlængelser af Valutaloven faldt dette Beløb, men det steg saa igen i 1938 til 483 Mill. Kr. — fra at have været omkring et halvt Hundrede Millioner Kroner om Aaret — og i 1939 til 543 Mill. Kr. Men derefter fandtes der paa Frilisten kun ganske faa og betydningsløse Varer, og efter den sidste Overførelse i 1944 var praktisk talt kun Tryksager, Guldmønter og elektrisk Strøm paa Frilisten.

Jeg vil gerne understrege, at den oprindelige Valutalovgivning stadig havde Midlertidighedens Præg, og jeg minder om de mange Udtalelser, der i Aarens Løb er faldet fra forskellige højtærede Handelsministre; gaaende ud paa, at man ikke vilde bevare dette System een Dag længere end højest nødvendigt.

Under saadanne Omstændigheder maatte det synes naturligt for Erhvervslivet at forvente, at Administrationen til enhver Tid spejdede efter Muligheder for at løse Baandene og lette Restriktionerne, men jeg maa med Beklagelse sige, at jeg ikke erindrer noget Tilfælde, hvor Administrationens Bestræbelser gik i denne Retning, hvad man kunde have ventet, naar endelig Administrationen følte sig kaldet til at tage Initiativet. Derimod saa man Gang paa Gang, at Administrationen søgte at udbygge Systemet og skaffe sig større Magt og Indflydelse end tidligere. Jeg erindrer faktisk kun et eneste Tilfælde, hvor det lykkedes Erhvervsorganisationerne at faa Administrationen til at handle hurtigt; det var i de kritiske Dage i September 1938, da alle her i Landet, undtagen Administrationen, ventede, at Krigen maatte bryde ud — da gav man efter for de Krav, der kom fra Erhvervsside, og udsendte den 28. September 1938 gennem Radioen en Meddelelse om, at nu var hele Importreguleringsystemet ophævet. Det varede ikke længere end til næste Dags Eftermiddag Kl. 4, da det blev meddelt, at Mr. Chamberlain var fløjet til

München — saa satte man sig i Varedirektoratet tilbage i Stolene og sagde: Nu administrerer vi videre som tidligere!

Der var allerede ved Krigen Udbrud et udbredt Ønske om at faa Valutalovgivningen forenklet og faa paabegyndt en Afvikling. Praktisk talt alle Varer var jo under Regulering. Man opererede da med ca. 400 forskellige Varegrupper, saa man kan nok sige, der var Grund til at søge en Forenkling gennemført. Den første Lov om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v. blev fremsat og vedtaget i det høje Ting i Juli Maaned 1940. Det blev dengang fra alle Sider fremhævet, at den nye Lov indeholdt en begyndende Afvikling. Hvis der derved tænktes paa, at Administrationens Indflydelse med denne Lov vilde blive mindre, tør jeg nok sige, at man fra Erhvervslivets Side ikke har følt Loven som en Lettelse eller en Afvikling, tværtimod. Jeg erindrer om, at Lovforslaget om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger oprindeligt blev fremsat af den daværende Handelsminister Kjærbo — det var den 4. Juli 1940.

De følgende Dage skete der store Begivenheder, bl. a. Omdannelsen af Regeringen, og det blev Christmas Møller, der var Handelsminister, da Lovforslaget drøftedes og vedtoges. Hvis man i Dag ser paa de Udtalelser, der dengang faldt i dette høje Ting, vil man vistnok erkende, at en Bemyndigelseslov af denne Karakter kun kunde gennemføres, fordi der faktisk eksisterede et vidtfavnende politisk Samarbejde, og fordi det fra næsten alle Sider var en Forudsætning, at Bemyndigelsen skulde være et Vaaben i vor fælles Kamp over for Besættelsesmagten. Saaledes udtalte daværende Handelsminister Kjærbo ved Lovforslagets Forelæggelse bl. a. følgende — det findes i Folketings-tidende Spalte 4867 —:

„Lovforslaget betyder en væsentlig Forenkling af de administrative Bestemmelser, der i Dag er gældende dels paa Valutaomraadet og dels med Hensyn til de ekstraordinære Foranstaltninger, som har været iværksat siden den 2. September i Fjor. . . I vidt Omfang har Forholdenes Udvikling muliggjort en langt mere liberal Stilling til Indførselsproblemerne end tidligere.“

Der tænkes dermed paa den Frihed til Import fra Tyskland og Böhmen-Mähren, der var givet for at skaffe os Varer hjem til Gengæld for hvad Tyskerne skaffede sig her.

„Den Tid, vi lever i,“ udtalte den daværende Handelsminister, „kræver paa mangfoldige Omraader ekstraordinært hurtigt Handling, og de